

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2012. gada 4. oktobrī *

Sociālais nodrošinājums — Piemērojamo tiesību aktu noteikšana — Regula (EEK) Nr. 1408/71 — 14. panta 2. punkta b) apakšpunkts — Persona, kas parasti ir nodarbināta divu vai vairāku dalībvalstu teritorijā — Secīgi darba līgumi — Darba devējs, kura uzņēmējdarbības vieta ir dalībvalstī, kur atrodas darba ņēmēja parastā dzīvesvieta — Algots darbs, kas tiek veikts tikai citu dalībvalstu teritorijā

Lietā C-115/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie* (Polija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 15. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 2. martā, tiesvedībā

Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o.

pret

Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H.N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] (referents), A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] un K.G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerālvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],

sekretāre R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

nemot vērā rakstveida procesu un pēc 2012. gada 29. februāra tiesas sēdes,

nemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o.* vārdā – *W. Barański*, advokat,
- *Zakład Ubezpieczeń Społecznych* vārdā – *J. Czarnowski* un *M. Drewnowski*, radcowie prawni,
- *W. Kita* vārdā – *W. Barański*, advokat,
- Polijas valdības vārdā – *M. Szpunar*, kā arī *A. Siwek-Ślusarek* un *J. Fałdyga*, pārstāvji,
- Beļģijas valdības vārdā – *M. Jacobs* un *L. Van den Broeck*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – poļu.

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Möller*, kā arī *A. Wiedmann*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *V. Kreuschitz* un *M. Owsiany-Hornung*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2012. gada 3. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 14. panta 2. punkta b) apakšpunktu Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulā (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 1992/2006 (OV L 392, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Regula Nr. 1408/71”).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp sabiedrību *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe Sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – “*Format*”) un tā darbinieku *W. Kita*, no vienas puses, un *Zakład Ubezpieczeń Społecznych* (Sociālā nodrošinājuma pārvalde, turpmāk tekstā – “*ZUS*”), no otras puses, par *W. Kita* piemērojamo tiesību aktu noteikšanu saskaņā ar minēto regulu.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 preambulas sesto apsvērumu koordinēšanas noteikumiem ir jāgarantē, lai darba ņēmēji, kas pārvietojas Eiropas Kopienā, un viņu apgādībā esošās personas, un viņus kā apgādniekus zaudējušie saglabātu tās tiesības un priekšrocības, kas iegūtas un kas atrodas iegūšanas stadijā.
- 4 Saskaņā ar šīs regulas preambulas septīto apsvērumu šis mērķis ir jāīsteno, it īpaši summējot visus laika posmus, kas tiek ņemti vērā dažādu valstu tiesību aktos, lai iegūtu un saglabātu tiesības uz pabalstiem.
- 5 No šīs regulas astotā apsvēruma izriet, ka saskaņā ar šīs regulas noteikumiem uz ieinteresētajām personām faktiski būtu jāattiecas tikai vienas vienīgas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmai, lai novērstu piemērojamo valstu tiesību aktu pārklāšanos un no tā izrietošos iespējamus sarežģījumus.
- 6 Regulas Nr. 1408/71 1. panta h) punktā ir paredzēts, ka, to piemērojot, “dzīvesvieta” nozīmē parasto dzīvesvietu.
- 7 Šīs regulas II sadaļas ar nosaukumu “Piemērojamo tiesību aktu noteikšana” 13. pantā ar nosaukumu “Vispārīgi noteikumi” ir paredzēts:

“1. Ievērojot 14.c un 14.f pantu, uz personām, kam piemēro šo regulu, attiecas tikai vienas dalībvalsts tiesību akti. Minētos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šo sadaļu.

2. Ievērojot 14. līdz 17. pantu:

- a) persona, kas ir nodarbināta vienā dalībvalstī, ir pakļauta šīs valsts tiesību aktiem arī tad, ja tā dzīvo citā dalībvalstī vai ja citā dalībvalstī atrodas tā uzņēmuma vai individa juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, kurš nodarbina šo personu;

[..]

- f) tāda persona, uz kuru vairs neattiecas kādas dalībvalsts tiesību akti, ja uz viņu neklūst piemērojami citas dalībvalsts tiesību akti saskaņā ar kādu no iepriekšējos apakšpunktos izklāstītajiem noteikumiem vai saskaņā ar kādu no izņēmumiem vai īpašajiem noteikumiem, kas izklāstīti 14. līdz 17. pantā, ir pakļauta tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tā dzīvo, saskaņā vienīgi ar šo tiesību aktu noteikumiem.”
- 8 Regulas Nr. 1408/71 tās pašas sadaļas 14. pantā ar nosaukumu “Īpašie noteikumi, ko piemēro personām, kuras strādā algotu darbu, izņemot jūrniekus” ir paredzēts:

“13. panta 2. punkta a) apakšpunktu piemēro, ņemot vērā šādus izņēmumus un apstākļus:

- 1) a) Uz personu, kuru kādā dalībvalstī nodarbina uzņēmums, ar ko šī persona ir parasti saistīta, un kuru šis uzņēmums nosūta uz citu dalībvalsti strādāt minētā uzņēmuma labā, turpina attiekties pirmās dalībvalsts tiesību akti ar noteikumu, ka šāda darba paredzamais ilgums nepārsniedz 12 mēnešus un šo personu nesūta nomainīt citu personu, kuras norīkojuma laiks ir beidzies;
- [..]
- 2) Persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairāk dalībvalstīs, ir pakļauta tiesību aktiem, ko nosaka šādi:
- a) persona, kas pieder pie ceļojumu vai lidojumu personāla tādā uzņēmumā, kurš uz citu vai sava rēķina nodrošina starptautiskus pasažieru vai preču pārvadājumus pa dzelzceļu, autoceļiem, gaisu vai iekšzemes ūdensceļiem, ir pakļauta tās valsts tiesību aktiem, kurā atrodas šī uzņēmuma juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta. [..]
- b) uz personu, kas nav minēta a) apakšpunktā, attiecas:
- i) tās dalībvalsts tiesību akti, kurā viņš dzīvo, ja viņš savas darbības veic pa daļai šajā valstī vai ja viņš ir saistīts ar vairākiem uzņēmumiem vai vairākiem uzņēmējiem, kuru juridiskās adreses vai uzņēmējdarbības vietas atrodas dažādās valstīs;
- ii) tās dalībvalsts tiesību akti, kurā atrodas tā uzņēmuma vai uzņēmēja juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, kurš viņu nodarbina, ja viņa dzīvesvieta neatrodas kādā no tām dalībvalstīm, kur viņš veic savas darbības.”
- 9 Regulas Nr. 1408/71 preambulas septītajā apsvērumā minētā summēšana ir paredzēta tās 10.a panta 2. punktā un 18., 38., 45., 64. un 72. pantā.
- 10 Saskaņā ar 12.a panta 2. un 4. punktu Padomes 1972. gada 21. marta Regulā (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 1408/71, redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 2007. gada 19. marta Regulu (EK) Nr. 311/2007 (OV L 82, 6. lpp.), kompetentās valsts iestādēm Regulas Nr. 1408/71 izpratnē personai, kas parasti strādā divās vai vairāk dalībvalstīs pēdējās minētās regulas 14. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ir jāizdod apliecība, ar ko tiek apliecināta šīs personas pakļautība minētās kompetentās valsts tiesību aktiem.
- 11 Šī apliecība, kuras paraugs ir noteikts Eiropas Kopienų Migrējošo darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma administratīvās komisijas 2005. gada 17. marta Lēmumā Nr. 202 par paraugveidlapām, kas vajadzīgas, lai piemērotu Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 un Regulu (EEK) Nr. 574/72 (E 001, E 101, E 102, E 103, E 104, E 106, E 107, E 108, E 109, E 112, E 115, E 116, E 117, E 118, E 120, E 121, E 123, E 124, E 125, E 126 un E 127) (OV 2006, L 77, 1. lpp.), ir pazīstama kā “veidlapa E 101” vai “sertifikāts E 101”.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 12 Saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu *Format*, kuras juridiskā adrese ir Varšavā (Polija), ir būvniecības apakšuzņēmēja, kura darbojas dažādu dalībvalstu tirgos. 2008. gadā tā bija iesaistīta 15 līdz 18 būvniecības projektos, kas tika īstenoti piecās vai sešās dalībvalstīs vienlaikus. *Format* funkcija bija pieņemt darbā Polijā savervētus darba ņēmējus un nosūtīt viņus strādāt uz dažādās dalībvalstīs īstenotiem būvprojektiem atkarībā no uzņēmuma prasībām un veicamo darbu veida.
- 13 Uz citu būvvieta norīkojamais darba ņēmējs saņēma aizbraukšanas rīkojumu. Ja būvniecības līgums beidzās un attiecīgajam darbiniekam nebija darba, viņš atgriezās Polijā un vai nu viņam tika piešķirts neapmaksāts atvaļinājums, vai ar viņu tika izbeigts darba līgums. Faktiski darba ņēmējam bija jāstrādā Eiropas Savienības valstīs.
- 14 Saskaņā ar iesniedzējtiesas teikto pamattiesvedībā izskatāmo periodu laikā *W. Kita* “dzīvesvieta” Regulas Nr. 1408/71 1. panta h) punkta izpratnē joprojām bija Polijā.
- 15 Trīs gadījumos *W. Kita*, pamatojoties uz noteikta laika darba līgumiem, *Format* bija pieņemts darbā uz pilnu laiku.
- 16 Pirmais līgums tika noslēgts uz laiku no 2006. gada 17. jūlija līdz 2007. gada 31. janvārim un tika pagarināts līdz 2007. gada 22. decembrim. Šis līgums tika izbeigts 2006. gada 30. novembrī. Tajā bija noteikts, ka darba vieta ir darbu “un būvniecības laukumi Polijā un Eiropas Savienības teritorijā (Īrijā, Francijā, Lielbritānijā, Vācijā un Somijā) saskaņā ar darba devēja norādījumiem”. *W. Kita*, pamatojoties uz šo līgumu, strādāja tikai Francijā. Pamatojoties uz Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunktu, *ZUS* attiecībā uz laiku no 2006. gada 17. jūlija līdz 2007. gada 22. decembrim piemērojamiem tiesību aktiem izsniedza *W. Kita* E 101 sertifikātu. Pēc līguma izbeigšanās 2006. gada 30. novembrī šis sertifikāts tika grozīts tā, ka tas bija piemērojams no 2006. gada 17. jūlija līdz 30. novembrim.
- 17 Otrais darba līgums tika noslēgts uz laiku no 2007. gada 4. janvāra līdz 2008. gada 21. decembrim. Darbu izpildes vieta tika noteikta tieši ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi bija pirmajā līgumā. *W. Kita*, pamatojoties uz otro līgumu, strādāja Francijā. Piemērojot tādus pašus nosacījumus kā pirmajā līgumā, *ZUS* viņam piešķīra E 101 sertifikātu uz laiku no 2007. gada 4. janvāra līdz 2008. gada 21. decembrim. No 2007. gada 22. augusta līdz 2007. gada 31. decembrim *W. Kita* nevarēja strādāt slimības dēļ, un viņa līgums beidzās 2008. gada 5. aprīlī. Tāpēc *ZUS* laboja E 101 sertifikātu, lai tas attiektos uz laika posmu no 2007. gada 4. janvāra līdz 22. augustam.
- 18 Ar 2008. gada 23. jūlija lēmumu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”), kas bija adresēts *Format* un *W. Kita*, *ZUS* – pamatojoties uz Polijas tiesību aktiem un Regulas Nr. 1408/71 14. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 2. punkta b) apakšpunktu – atteicās izsniegt E 101 sertifikātu par *W. Kita* piemērojamām tiesību normām vai šajā sertifikātā apliecināt, ka laikā no 2008. gada 1. janvāra līdz 2008. gada 21. decembrim un no 2008. gada 1. janvāra līdz 2009. gada 31. decembrim uz viņu attiecas Polijas sociālā nodrošinājuma sistēma. Saskaņā ar minēto lēmumu *W. Kita* bija nevis “persona, kas parasti ir nodarbināta vairākās dalībvalstīs”, Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, bet darba ņēmējs, kurš tiek nosūtīts darbā, ņemot vērā darba ņēmēja stāvokli.
- 19 2008. gada 24. jūlijā, pēc apstrīdētā lēmuma pasludināšanas, tika noslēgts trešais darba līgums uz laiku no 2008. gada 30. jūlija līdz 2012. gada 31. decembrim un darba vieta tika noteikta tāpat kā divos iepriekšējos līgumos. Tomēr 2008. gada 24. jūlija līguma papildinājumā tika noteikts, ka darba veikšanas vieta ir atomelektrostacija *Olkiluoto* Somijā. Pēc *W. Kita* darba Somijā viņam no 2008. gada 1. novembra līdz 2009. gada 30. septembrim tika piešķirts neapmaksāts atvaļinājums. Darba līgums tika izbeigts ar 2009. gada 16. marta pušu vienošanos.

- 20 Ar 2009. gada 12. februāra nolēmumu *Sąd Okręgowy – Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie* (Apgabaltiesa – Varšavas Sociālo lietu tiesa) noraidīja *Format* iesniegto prasību par apstrīdēto lēmumu, pamatojoties uz to, ka nosacījumi, lai tiktu pieņemts, ka darbinieks ir nosūtīts veikt darbu atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 14. panta 1. punkta a) apakšpunktam, neesot bijuši izpildīti, jo *Format* savu darbību galvenokārt neīstenojot valstī, kur ir tās juridiskā adrese. Turklāt minētā tiesa atzina, ka *W. Kita* parasti neesot ticis nodarbināts divu vai vairāku dalībvalstu teritorijā, bet gan vairāku vai vairāk nekā 10 mēnešu laikposmā ir veicis pastāvīgu darbu vienas (un tās pašas) dalībvalsts (Francija, tad Somija) teritorijā, tāpēc viņam esot piemērojams vispārējs noteikums par koordinēšanu, saskaņā ar kuru piemērojamie tiesību akti ir jānosaka atbilstoši darba veikšanas vietas principam.
- 21 Gan *Format*, gan *W. Kita* ir vērsušies iesniedzējtiesā ar apelācijas sūdzību par 2009. gada 12. februāra spriedumu.
- 22 *Format* apgalvo, ka sistēma, saskaņā ar kuru šie darba ņēmēji strādā, ir Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunkta ii) daļā paredzētā sistēma un ka tajā nav noteikts, ka darbs ir jāveic divu vai vairāku dalībvalstu teritorijā vienlaikus, tāpat kā tajā nav atsaucis uz jebkāda veida aprēķinu laika posmiem vai uz to, cik bieži darba ņēmējs maina darba vietu vai šķērso robežas.
- 23 *W. Kita* izsaka tādu pašu apsvērumu kā *Format* un savā apelācijas sūdzībā apgalvo, ka viņa situācija atbilst Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunkta ii) daļā noteiktajam, jo viņš jau ir bijis “parasti nodarbināts divu vai vairāku dalībvalstu teritorijā” savu darba attiecību ar *Format* laikā, t.i., atbilstoši līgumiem, kas noslēgti attiecībā uz sešu dalībvalstu teritorijā veicamo darbu, lai gan līdz šim viņš ir strādājis tikai divu valstu (Francija un Somija) teritorijā. Turklāt, ja *W. Kita* būtu jāpāriet strādāt uz būvvieta Polijā, uz viņu attiektos arī minētās regulas 14. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) daļa.
- 24 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunktā ietvertais jēdziens “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs” nav pilnībā skaidrs.
- 25 Šādos apstākļos *Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai fakts, ka persona, kam piemērojams Regulas [Nr. 1408/71] 14. panta 2. punkts, ir “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs”, attiecībā uz kuru minētā noteikuma b) [apakšpunktā] ir precizēts, ka tā ir persona, uz kuru neattiecas a) apakšpunkts – darba ņēmēja gadījumā, kuru darba tiesisko attiecību ietvaros nodarbina viens (un tas pats) darba devējs, nozīmē:

- a) ka tā ir jāuzskata par tādu personu tad, ja nodarbinātības rakstura dēļ tā (vienlaikus) tajā pašā laikposmā, kas ietver arī samērā īsus periodus, ir nodarbināta dažādās dalībvalstīs un saistībā ar to bieži šķērso valstu robežas,

vai arī tas nozīmē, ka šis darba ņēmējs

- b) ir jāuzskata par tādu personu arī tad, ja vienu (un to pašu) darba tiesisko attiecību ietvaros tā ir ilgstoši nodarbināta (parasti) vairākās dalībvalstīs, tostarp valstī, kuras teritorijā tā dzīvo, vai vairākās citās dalībvalstīs, kas nav tās dzīvesvietas valsts,

neatkarīgi no secīgo laikposmu ilguma, kuros tā pilda savus pienākumus atsevišķās dalībvalstīs, un starp tiem esošo pārtraukumu ilguma vai ar laika ierobežojumu?

- 2) Vai tad, ja Tiesa apstiprinoši atbild uz iepriekš b) [punktā] sniegto interpretāciju, Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunkta ii) daļa var tikt piemērota situācijā, kurā attiecībā uz pienākumu ilgstoši strādāt dažādās dalībvalstīs, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām starp

darbaņēmēju un vienu (un to pašu) darba devēju, tiek ņemta vērā pienākumu izpilde tajā dalībvalstī, kurā darbaņēmējs dzīvo, pat ja tāda situācija – darba veikšana tieši dzīvesvietas valstī – darba līguma noslēgšanas brīdī, šķiet, ir izslēgta, un vai noliedzošas atbildes gadījumā var tikt piemērota Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) daļa?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 26 Saskaņā ar Beļģijas valdības teikto strīds pamattiesvedībā ir saistīts ar darbaņēmēju, kas secīgu līgumu gadījumā ir sniedzis savus pakalpojumus tikai vienā dalībvalstī, proti, Francijā, bet pēc tam – Somijā. Ja tiktu piekristis prejudiciālo jautājumu rašanās pamatā esošajam apgalvojumam, rastos situācija, kad norīkotais darbaņēmējs Regulas Nr. 1408/71 izpratnē vairs netiktu nošķirts no darbaņēmēja, kas parasti ir nodarbināts divās vai vairākās dalībvalstīs, šīs pašas regulas izpratnē. Ja *a posteriori* tiktu uzskatīts, ka darbaņēmējs, kuru viņa darba devējs vairākkārt ir norīkojis, faktiski vairākās valstīs ir veicis “dažādas” darbības, gan attiecīgajiem darbaņēmējiem, gan darba devējiem, gan arī kompetentajām iestādēm, kurām ir jālemj par šādām situācijām, varētu tikt radīta tiesiski nedroša situācija. Beļģijas valdība apgalvo, ka uzdotie jautājumi ir jāatzīst par nepieņemamiem.
- 27 Šie Beļģijas valdības apsvērumi faktiski attiecas nevis uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, bet gan uz tā būtību. Tāpēc lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu jāuzskata par pieņemamu.

Par lietas būtību

- 28 Ar saviem diviem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos, kādi ir pamattiesvedībā izskatāmie, uz personu, kas atbilstoši secīgiem darba līgumiem, kuros ir norādīts, ka viņa darba vieta atrodas vairākās dalībvalstīs, faktiski katra darba līguma darbības laikā ir strādājusi tikai vienā no minētajām valstīm, var tikt attiecināts jēdziens “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs” šī noteikuma izpratnē un, ja atbilde ir apstiprinoša, vai uz šādas personas situāciju ir attiecināma šī panta 2. punkta b) apakšpunkta i) vai ii) daļa.
- 29 Saistībā ar minēto ir jānorāda, ka Regulas Nr. 1408/71 II sadaļas noteikumi, starp kuriem ir arī minētā 14. panta 2. punkts, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru veido vienotu un pilnīgu kolīziju normu sistēmu, kuru būtība ir nodrošināt, lai uz darbaņēmējiem, kas pārvietojas Savienībā, attiektos tikai vienas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēma tādējādi, lai tiktu novērsta situācija, kad ir iespējams piemērot vairāk nekā vienas dalībvalsts tiesību aktus, un izvairītos no sarežģījumiem, kas rastos šādā situācijā (šajā ziņā it īpaši skat. 1982. gada 23. septembra spriedumu lietā 276/81 *Kuijpers, Recueil*, 3027. lpp., 10. punkts; 2000. gada 10. februāra spriedumu lietā C-202/97 *FTS, Recueil*, I-883. lpp., 20. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2000. gada 9. novembra spriedumu lietā C-404/98 *Plum, Recueil*, I-9379. lpp., 18. punkts).
- 30 Šim nolūkam Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts princips, saskaņā ar kuru uz algotu darbinieku sociālās nodrošināšanas jomā attiecas tās dalībvalsts tiesību akti, kurā viņš strādā (skat. 1984. gada 17. maija spriedumu lietā 101/83 *Brusse, Recueil*, 2223. lpp., 15. punkts).
- 31 Tomēr šis princips ir noteikts, “ievērojot” Regulas Nr. 1408/71 “14. līdz 17. pantu”. Tādējādi atsevišķās situācijās šīs regulas 13. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētā vispārējā noteikuma skaidra un vienkārša piemērošana varētu radīt iespējamību, ka notiks nevis izvairīšanās, bet tieši pretēji – gan darbiniekam, gan darba devējam un sociālā nodrošinājuma iestādēm tiks radīti administratīvi

sarežģījumi, kuru rezultātā var tikt traucēta minētajā regulā paredzētā personu brīva pārvietošanās (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Brusse*, 16. punkts). Šādu situāciju reglamentējošie noteikumi ir paredzēti Regulas Nr. 1408/71 14. pantā.

- 32 No lietas materiāliem izriet, ka iesniedzējtiesa izsaka pieņēmumu, ka Regulas Nr. 1408/71 14. panta 1. punkta a) apakšpunkts par darbinieku nosūtīšanu uz noteiktu laiku, pamatojoties uz to, ka *Format* kā *W. Kita* darba devēja sabiedrība parasti neveic būtisku darbību Polijā, dalībvalstī, kurā ir tās juridiskā adrese, kā tam jābūt saskaņā ar attiecīgā noteikuma nosacījumiem, viņa situācijā nav piemērojams (šajā ziņā skat. 1970. gada 17. decembra spriedumu lietā 35/70 *Manpower, Recueil*, 1251. lpp., 16. punkts; kā arī iepriekš minētos spriedumus lietā *FTS*, 23. un 45. punkts, un lietā *Plum*, 22. punkts). Šis pieņēmums Tiesā nav apstrīdēts.
- 33 Turklāt, kā būtībā to norāda minētā tiesa un kā izriet no Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta a) apakšpunkta, uz personu, kas parasti ir nodarbināta aptuveni vienlaicīgi vai līdztekus vairākās dalībvalstīs, var tikt attiecināts jēdziens “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs” minētā 14. panta 2. punkta izpratnē (pēc analogijas skat. 1995. gada 16. februāra spriedumu lietā C-425/93 *Calle Grenzshop Andresen, Recueil*, I-269. lpp., 15. punkts).
- 34 Un tomēr nav apstrīdēts, ka šāda situācija faktiski neatbilst pamattiesvedībā izskatāmajai situācijai, un tas tā ir neatkarīgi no šī sprieduma 16., 17. un 19. punktā minēto līgumu nosacījumiem.
- 35 Šādos apstākļos iesniedzējtiesa jautā, vai jēdziens “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs” Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta izpratnē papildus darbiniekiem, kas vienlaikus ir nodarbināti vairākās dalībvalstīs, attiecas arī uz personām, kurām vismaz saskaņā ar to darba līguma noteikumiem ir jāstrādā vairākās dalībvalstīs, nepastāvot nosacījumam, ka šis darbs ir jāveic vairākās dalībvalstīs vienlaicīgi vai daļēji vienlaicīgi.
- 36 Saistībā ar minēto iesniedzējtiesa norāda, ka attiecībā uz iespējamiem secīgajiem darbības, kas veikta vairākās dalībvalstīs, laikposmiem Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punktā termiņi nav noteikti.
- 37 Attiecībā uz minēto Eiropas Komisija uzskata, ka ir iespējams konkrētās regulas 14. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē noteikt, ka ilgākais termiņš ir divpadsmit mēneši. Turpretī *ZUS*, kā arī Vācijas valdība būtībā norāda, ka secīgi darba periodi var tikt iekļauti minētās regulas 14. panta 2. punkta darbības jomā tikai tad, ja neviens no šiem laika posmiem nav ilgāks par vienu mēnesi. Polijas valdība savukārt uzskata, ka, tā kā nav konkrētu kritēriju, kas ļautu nošķirt gadījumus, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunkts, no tiem, kuriem ir piemērojams šīs regulas 13. panta 2. punkta a) apakšpunkts, jēdzienu “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs”, ņemot vērā regulas praktisko piemērošanu, nav iespējams interpretēt plaši. Katrā ziņā saskaņā ar *Format* viedokli gadījumā, kad ir grūti noteikt attiecīgā algotā darba veikšanas vietu, pirmkārt, ir jāņem vērā darbinieka dzīvesvieta un tas tā it īpaši ir jādara tāpēc, lai izvairītos no dažādiem administratīviem sarežģījumiem, kas rodas, ja bieži tiek mainīta sociālās apdrošināšanas sistēma.
- 38 Tomēr, lai iesniedzējtiesai sniegtu noderīgu atbildi, nav jālemj par minēto jautājumu.
- 39 Katrā ziņā, kā to ir norādījusi Komisija, lai personai būtu piemērojams Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkts, tai “parasti” ir jābūt nodarbinātai divās vai vairākās dalībvalstīs.
- 40 No minētā izriet, ka tad, ja algota darba veikšana vienā dalībvalstī ir attiecīgās personas parastā nodarbošanās, tai nevar tikt piemērots minētā 14. panta 2. punkts.

- 41 Šajos apstākļos, lai sniegtu iesniedzējtiesai noderīgu atbildi, ir jāņem vērā, ka pamattiesvedībā izskatāmajā lietā pastāv atšķirība starp, pirmkārt, darba līgumiem pamattiesvedībā izskatāmajā lietā un tajos paredzētajām darba veikšanas vietām – pamatojoties uz ko *Format* pieprasīja E 101 sertifikātu –, un, otrkārt, to, kā šajos līgumos noteiktie pienākumi faktiski tikuši īstenoti praksē.
- 42 Saistībā ar minēto ir jānorāda, ka iestādei, kas izsniedz E 101, ir jāveic atbilstoša to faktu izvērtēšana, kas attiecas uz to tiesību normu piemērošanu, kuras nepieciešamas, lai noteiktu piemērojamos sociālā nodrošinājuma tiesību aktus, un attiecīgi jānodrošina šajā sertifikātā ietvertās informācijas pareizība (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *FTS*, 51. punkts, kā arī 2000. gada 30. marta spriedumu lietā *C-178/97 Banks u.c., Recueil*, I-2005. lpp., 38. punkts).
- 43 Tā kā E 101 sertifikātu parasti ir paredzēts izsniegt pirms laikposma, uz kuru tas attiecas, vai tā sākumā, iepriekš minētais faktu izvērtējums šajā brīdī visbiežāk tiek veikts, pamatojoties uz paredzēto attiecīgā algotā darbinieka darbu. Tāpēc darba aprakstam, kas izriet no līguma, faktiski ir būtiska nozīme saistībā ar šo izvērtējumu.
- 44 Šajā sakarā, lai izvērtētu, vai paredzamās darbības ir tādas algotas darbības, kuru veikšana netiek vienkārši nejauši sadalīta vairāku dalībvalstu teritorijā, īpaši ir jāņem vērā līgumā minētā algotā darba veids, tomēr ar nosacījumu, ka sertifikāta E 101 pieprasīšanas brīdī šajos dokumentos ietvertie noteikumi atbilst paredzamajām darbībām vai – attiecīgā gadījumā – darbībām, kādas patiešām tikušas veiktas pirms vai pēc šī pieprasījuma izdarīšanas.
- 45 Izvērtējot faktus, lai noteiktu piemērojamos sociālā nodrošinājuma tiesību aktus E 101 sertifikāta izdošanai, attiecīgā iestāde papildus darba līguma formulējumam konkrētā gadījumā var ņemt vērā tādus faktorus kā to, kā līdzīgi līgumi starp darba devēju un attiecīgo darbinieku iepriekš ir tikuši īstenoti praksē, apstākļus, kas saistīti ar šo līgumu noslēgšanu, un, vispārīgāk, attiecīgā uzņēmuma veikto darbību raksturojošās iezīmes un veikšanas kārtību, ciktāl šie faktori var atklāt isto konkrētā darba raksturu.
- 46 Ja tomēr no citiem būtiskiem faktoriem, nevis līgumiem izriet, ka darba ņēmēja situācija faktiski ir atšķirīga no šajos dokumentos izklāstītās, iepriekš šī sprieduma 42. punktā minētais pienākums pareizi piemērot Regulu Nr. 1408/71 nozīmē, ka attiecīgajai iestādei – neatkarīgi no šo līgumu formulējuma – ir pienākums balstīt savus secinājumus uz darba ņēmēja faktisko situāciju un attiecīgajā gadījumā atteikt E 101 sertifikāta izdošanu.
- 47 Turklāt no judikatūras izriet, ka iestādei, kura jau ir izdevusi E 101 sertifikātu, ir jāpārskata tā izdošanas pamatotība un attiecīgā gadījumā jāatsauc konkrētais sertifikāts, ja tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā algotais darbinieks strādā, izsaka šaubas par to faktu precizitāti, uz kuriem balstīts šis sertifikāts, un/vai Regulas Nr. 1408/71 II sadaļas prasību ievērošanu (pēc analogijas saistībā ar Regulas Nr. 1408/71 14. panta 1. punktu skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *FTS*, 56. punkts, kā arī lietā *Banks u.c.*, 43. punkts).
- 48 Pamattiesvedībā izskatāmajos līgumos, kas minēti šī sprieduma 16. un 17. punktā, darba vieta ir darbu “un būvniecības laukumi Polijā un Eiropas Savienības teritorijā (Īrijā, Francijā, Lielbritānijā, Vācijā un Somijā) saskaņā ar darba devēja norādījumiem”. Tomēr, kā izriet no neapstrīdētās informācijas, ko Tiesai sniegušas iesniedzējtiesa, *Format* un *ZUS*, saskaņā ar minētajiem līgumiem *W. Kita* pastāvīgi vairākus mēnešus vai ilgāk nekā desmit mēnešus strādāja vienā dalībvalstī, proti, Francijā. Turklāt nākamajā darba līgumā, kas tika noslēgts uz noteiktu laiku starp *Format* un *W. Kita*, viņš strādāja tikai Somijā. No lietas materiāliem izriet, ka saskaņā ar katru no trim līgumiem, kad darbs tika pabeigts, *W. Kita* saņēma neapmaksātu atvaļinājumu un ka, pusēm vienojoties, līgums tika priekšlaicīgi izbeigts.

- 49 Šādos apstākļos, ņemot vērā šī sprieduma 39. un 40. punktā izklāstītos apsvērumus, nav iespējams pamatoti secināt, ka uz algotu darba ņēmēju *W. Kita* situācijā varētu tikt attiecināts jēdziens “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs” Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta izpratnē.
- 50 Taču šādos apstākļos var tikt piemērots Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētais princips, tāpat kā attiecīgā gadījumā – laikā, kad ir pārtraukumi starp darba līgumiem, – princips, kurš izriet no šī paša punkta f) apakšpunkta.
- 51 Iesniedzējtiesai, ņemot vērā šī sprieduma 49. un 50. punktā minēto, ir jāizdara secinājumi attiecībā uz pamattiesvedībā izskatāmo lietu.
- 52 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1408/71 14. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļos, kādi ir pamattiesvedībā izskatāmajā lietā, personai, kas atbilstoši secīgiem darba līgumiem, kuros kā darba vieta ir norādītas vairākas dalībvalstis, faktiski katra šī līguma darbības laikā strādā tikai vienas minētās valsts teritorijā, nevar tikt piemērots jēdziens “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs” minētā noteikuma izpratnē.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

14. panta 2. punkta b) apakšpunkts Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulā (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 1992/2006, ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļos, kādi ir pamattiesvedībā izskatāmajā lietā, personai, kas atbilstoši secīgiem darba līgumiem, kuros kā darba vieta ir norādītas vairākas dalībvalstis, faktiski katra šī līguma darbības laikā strādā tikai vienas minētās valsts teritorijā, nevar tikt piemērots jēdziens “persona, kas parasti ir nodarbināta divās vai vairākās dalībvalstīs” minētā noteikuma izpratnē.

[Paraksti]